

DEN SÖNDERVITTRANDE REGERINGEN

DEN plötsliga avgången av inte mindre än fyra statsråd under februari månad har med ens aktualiserat den redan genom bondeförbundets svåra valnederlag ställda frågan om koalitionsregeringens bestånd. När hr Norup lämnade sin post som jordbruksminister lär han ha förklarat sitt steg med att det seglat upp frågor på det principiella planet, där han inte kunde vara med längre. Det är inte svårt att räkna ut vad han härmed åsyftade. I tre viktiga frågor — dyrortsgrupperingen, tjänstepensionen och skogskompletteringen till jordbruket — står bondeförbundet i motsatsställning till sin partner socialdemokratien, och trots hr Hedlunds kända taktiska begåvning lär det inte bli lätt för honom att länge till hålla rättning i ledet inom det egna partiet. Svårigheterna vid rekonstruktionen av ministären efter hr Norups avgång vittnade också om hur djupt motviljan mot regerandet spritt sig inom bondeförbundet. Intressantast bland de nya statsråden är Lars Eliasson, enligt många uppfattning den man som en gång skall gripa ledarskapet inom partiet. Kommer han också att bli den Moses, som för bondeförbundets

glesnande skaror till den andra sidan Röda havet och därmed räddar dem från ett nytt valnederlag i socialdemokratiens följe?

Mera överraskande är hr Ericssons demission som socialminister. Själva tidpunkten var ägnad att framkalla förvåning. Hans avgång kommer att ske, innan den bostadspolitiska propositionen hunnit behandlas av riksdagens båda kamrar och medan hans departement ännu som bäst är sysselsatt med att utarbeta folk- och tjänstepensionsprojektet, den proklamerade slutstenen i regeringens sociala reformverk och samtidigt inkörsporten till en socialisering av Sveriges näringsliv. Om orsaken till hans avgång föreligger inga andra uppgifter än en länge omvitnad »trötthet att regera». Man frestas därtill antaga, att det bakslag, som drabbat hans linje i bostadsfrågan — socialdemokraterna vågar av valpolitiska skäl inte avskaffa de generella bostadssubventionerna i den av socialministern önskade takten — haft stor betydelse för hans sorti. I varje fall inställer sig osökt den reflexionen, att vissa av socialdemokratiens nu ledande män inte är av samma hårda virke som genera-

tionerna Thorsson och Wigforss. Misslynta kommentarer i denna riktning från den socialdemokratiska landsortspressen — anspe- lande på den blivande systembo- lagschefens framtida lönestatus — har också försports. — Som hans ersättare inträder, efter mycken övertalning, Torsten Nilsson. För- modligen får han rikliga tillfällen att ångra att han inte fortsatte att säga nej.

Hrr Norups och Ericssons avhopp från makten och härligheten är ett bevis bland flera på att den poli- tiska olusten sprider sig bland ko- alitionsregeringen och dess anhäng- are. Hr Erlander bör vid det här laget vara på det klara med att bondeförbundet kan lossa banden med hans parti, så snart första läg- ligen tillfälle inställer sig. Hr Hed- lund har också i ett ominöst yttrande i remissdebatten varslat om intres- santa framtida möjligheter: »Herr Ohlin frågade mig, om jag var in- tresserad av ett samarbete, närmast med honom om jag inte missförstod det. Bondeförbundet har länge in- tagit en centerställning i svensk po- litik. Vi har haft ett mångårigt sam- arbete med socialdemokraterna. Om det i fortsättningen till även- tyrs kan bli fråga om något sam- arbete med herr Ohlin beror både på hr Ohlin och på socialdemokra- terna. Blir det svårt att samarbeta med socialdemokraterna medan det visar sig finnas goda förutsätt- ningar för samverkan med folkpar- tiet får väl herr Ohlin och jag dis-

kutera saken.» För landets stats- minister bör hr Hedlunds deklara- tion om sin generösa samarbetsvilja mindre ha kommit som en över- raskning än som en obehaglig på- minnelse om koalitionsbroderns po- litiska metoder. För de stora och inflytelserika grupper inom social- demokratien, som är hjärtligt trötta på koalitionen, var emellertid ut- talandet snarast hoppigivande. Där vill man nu helst regera ensam — så långt och så länge det kan gå.

De senaste uppseendeväckande förändringarna inom ministären Erlander har framkallat livliga spe- kulationer om andra regeringskom- binationer än den nuvarande. Det gamla kravet på en samlingsrege- ring har på nytt förts fram. Detta program, som Svensk Tidskrift också tidigare gått i bräschen för, är starkt motiverat under en ut- rikespolitisk eller ekonomisk kris, som kräver en anspänning av rikets alla krafter. Självfallet kommer de borgerliga oppositionspartierna inte att under ett sådant skärpt läge motsätta sig en inbjudan till en samlingsregering, som med tanke på de senaste årens förebildliga av- talsförhandlingar då också borde innesluta representanter för arbets- marknadens parter. Däremot kan det knappast finnas någon anled- ning för oppositionspartierna att under nuvarande läge själva taga initiativet till en samlingsregering, i vilken socialdemokraterna komme att vara den starkaste parten och fortsätta att driva sin politiska linje

— om också i något modererad form och takt.

Det torde finnas borgerliga kretsar, som hoppas på ett systemskifte inom en relativt snar framtid. Tidpunkten härför skulle inträda, när koalitionsregeringen spruckit. Man kan väl förstå dylika förhoppningar. Borgerligheten har nu så länge ställts utanför regeringsinflytande, att varje utsikt till förbättring av läget gärna diskonteras långt i förväg. Men än kan mycket hända! Vi får i höst en folkomröstning i pensionsfrågan. Ett nyval till andra kammaren någon tid därefter är inte uteslutet. Socialdemokraterna är livligt verksamma med att mobilisera sin valapparat inför alla eventualiteter. Hr Erlander har till sist valt att följa maximen »hellre en ända med förskräckelse än en förskräckelse utan ända»; han kan då hoppas att tvångslinjen, om den presenteras i Nils Kellgrens version: »arbetsgivarna betalar» skall vinna större genklang hos de röstande än frivilliglinjen, som ju är mycket svårare att konkretisera. Den viktigaste politiska uppgiften

för borgerligheten just nu är därför att klargöra för människorna att de själva till sista öret får betala sina tilläggs pensioner, vilket system man än väljer. Och att tvångslinjen innebär ett mycket stort steg in i ett socialistiskt samhälle!

Socialdemokraterna har valt att spela högt. Vi har alltså en stormig tid framför oss. Oppositionen bör emellertid kunna möta stormarna med tillförsikt. Socialdemokratiens position är på litet längre sikt ohållbar — därför att dess ekonomiska politik är ohållbar och därför att klasstänkandet börjar uppluckras inom den yngre arbetargenerationen.

Huvudsaken är, att de borgerliga partierna målmedvetet bereder sig på att år 1958 bryta den socialdemokratiska första-kammar-majoriteten och att så snart tillfälle ges skapa ett betryggande flertal i andra kammaren. Dessförinnan kan ett systemskifte inte komma till stånd — på sin höjd ett experiment. På ett sådant har dock ingen inom borgerligheten något bestående att vinna.